

Oponentský posudek bakalářské práce

F. Pinc: Případ Boris (FHS UK 2006)

Bakalářská práce F. Pince, která se zabývá pozorováním chování doma chovaného krkavce Borise, trochu vybočuje z běžné rutiny studentských prací. Není to kompilace literatury, ale ani čistě vědecký etologický popis. Díky tomu je to velmi zajímavé čtení, nad nímž člověk neusíná a nemusí se do něho nutit.

Jádrem práce jsou poměrně podrobné popisy zajímavých případů neobvyklého a nečekaného chování lidmi vychovaného ptáka, o němž je všeobecně známo, že vyniká vysokou inteligencí a schopností nápodoby. Některé kousky – například vylévání vody z velkého hrnce malým kastrůlkem nebo ukrývání potravy a předstírání telefonu – jsou až neuvěřitelně „lidské“ a daleko vybočují z rámce obvykle popisovaného „užívání nástrojů“ u antropoidních opic (lovení termitů na stéblo a pod.). Neméně překvapivé je ovšem i to, že pták některé výkony nedokázal zopakovat a podruhé se v podobné situaci choval vyloženě primitivně. Při těsné vazbě na lidské okolí se tak vnucuje spíše představa přímé „inspirace“ tím, co krkavec vidí dělat lidi v okolí, než nějakého „učení“.

K přednostem práce patří prostý, ale pečlivý jazyk, důkladné seznámení s relevantní literaturou, stálá konfrontace vlastních pozorování s knihou Heinrichovou a konečně i po mém soudu zbytečně nesmělý pokus interpretovat Borisovo chování kategoriemi filosofie pobytu. Jevy jako starost, odemčenost a opatrnost nebo porozumění „světu“ se tu po mém soudu prezentují velmi zřetelně – i když ovšem na jiné úrovni a patrně pod silným vlivem lidského prostředí.

Srovnání s vlčími dětmi je zajímavý nápad, i když vzhledem k nesrovnatelné úrovni podrobnosti popisů nepřineslo asi očekávaný výsledek. Základní význam jídla a potravních zvyků, který se tu potvrdil, není tak překvapivý. Zatímco o vztazích Singhových děvčátek k jejich opatrovníkům víme velmi málo, na Borisovi autor pozoroval podivuhodně silnou vazbu, jež se snad projevila i fyziologicky, totiž regresí do mláděcího stavu při delší nepřítomnosti autora, a to včetně změny zabarvení uvnitř zobáku.

Jistou slabinou z etologického hlediska je jistá nesoustavnost popisu, který se soustřeďuje na výrazné (a nesmírně zábavné) „kousky“, a fakt, že některé velmi zajímavé hypotézy se autorovi nepodařilo důkladněji prozkoumat a případně potvrdit.

Vcelku tedy práci hodnotím jako zdařilou, doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit asi 40 body.

9.8.2010

Prof. Jan Sokol